

**Ungdomsbrottslighet:
Förebyggande åtgärder,
frihetsberövande,
rehabilitering**

Publikationer LatiCe, september 2015

Nättidskrift LatiCe: www.latice.org

I LatiCes arbetsgrupp för publikationer ingår: Ximena Quiroga Flor, Elizabeth Paller, Algren Morgan, och Claudia García.

Översättare: Maila Dimle Karlsson, Hugo Kapplenbach, Jessika Tobar, Veronica Nouched och Kajsa Jansson.

Kontakt: publicaciones@latice.org

Omslaget är designat av Ximena Quiroga Flor och René Uzqueda.

Du får dela texten, vilken innebär att kopiera, distribuera och sända verket på följande villkor: **Erkännande** - Du måste ange upphovsmannen och/eller licensgivaren på det sätt LatiCe anger www.latice.org, men inte på ett sätt som antyder att LatiCe godkänt eller rekommenderar din användning av verket. **Ickekommersiell** - Du får inte använda verket för kommersiella ändamål.

Innehåll

Inledning	2
Gäng i Centralamerika	10
Ungdomsbrottslighet. En vy från territoriet.....	16
Förtrycket rehabiliterar inte någon	23
Utbildning som ett verktyg för att härda ut tiden i fängelset	30
Framför allt är vi språket	41

Inledning

Denna sjätte temapublikation från LatiCe, inriktar sig på ungdomsbrottsligheten i Latinamerika, med huvudsyfte att synliggöra goda exempel på förebyggande åtgärder och rehabilitering.

Då vi började söka efter kontakter som kunde bidra med artiklar kände vi själva till lite eller inget om detta tema. Bortsett från nyheter som publicerats i tidningar och enstaka kommentarer från vänner om bekanta i olika latinamerikanska länder som talat om sina känslor av osäkerhet angående det de upplevde som en ökning av ungdomsbrottsligheten och olika länders diskussioner om möjligheten att sänka åldern för straffmyndighet. Precis som i tidigare fall leder våra temapublikationer till ett gemensamt lärande, och består av många frågeställningar och diskussioner. På så vis bekantar vi oss med temat allteftersom texterna kommer in och lär oss om orsakerna, vad och hur man gör för att undvika att ungdomar begår brottsliga handlingar och även om de existerande alternativen för rehabilitering och återanpassning till samhället.

Vad beträffar orsakerna till ungdomsbrottsligheten, alltid sett ur en kritisk synvinkel, vill vi börja med att säga att ingen föds brottsling. Brottslingarna är

produkten av sociala och ekonomiska situationer av utanförskap och uppenbar social ojämlikhet, där en del av befolkningen saknar framtidstro och inte har tillgång till varken utbildning eller arbete. Denna situation förvärras dessutom stundtals av våld och övergrepp inom den egna familjen och/eller av tillgång till och konsumtion av droger och/eller alkohol.

Med hjälp av Beijingreglerna från 1985 påtalar FN att en konstruktiv politik i sociala frågor om minderåriga ungdomar, bland mycket annat, bidrar till att förebygga kriminella handlingar. Därför rekommenderas det att medlemsstaterna "skapar förutsättningar för att säkerställa ett meningsfullt liv för de unga i samhället, och främja en process av personlig utveckling och utbildning under den period då de som mest riskerar att komma på avvägar". Det vill säga att om staten för en socialpolitik som erbjuder möjligheter till personlig utveckling åt alla medborgare, bidrar den till att dessa känner sig som personer som är till nytta för samhället istället för att känna ett utanförskap som i sin tur kan leda till kriminalitet. Med andra ord, en korrekt och jämlik socialpolitik underlättar brottsförebyggandet.

Utanförskap och avsaknad av förhoppningar leder däremot till motsatsen, detta tvingar ungdomarna att söka andra alternativ. En annan möjlighet till

självddefinition, i protest mot ett diskriminerande samhälle, är att slå sig ihop med andra ungdomar i en liknande situation och organisera sig i gäng eller ligor. Detta är vanligt förekommande i stadsmiljöer. Gängen skapar egna subkulturer och drabbar samman sinsemellan i konflikt om kontroll över områden. I Centralamerika är denna typ av ungdomsgäng kända som "maras"¹

På nittioalet noterades en betydande ökning av maras i Centralamerika, i de sammanhang där arbetslösheten var hög. Viktigt att nämna är också det betydelsefulla faktum att under samma tid skedde ett stort antal deportationer av ungdomar som illegalt emigrerat till USA, vilket bidrog till ökningen av maras.

Vad händer emellertid när samhället har misslyckats med förebyggandet av ungdomars brottslighet? I Latinamerika finns speciella ansvarssystem för ungdomsstraff som vanligtvis omfattar minderåriga mellan 12 och 18 år. Paraguay, Uruguay, Nicaragua och Guatemala har dock åldern för straffmyndighet fastställt till 13 år, och i Chile till 14 år.

¹ Även om "maras" har varit kända och omtalade sedan 1960-talet har de väpnade konflikterna i länder som Colombia, Guatemala och El Salvador oförnekligen påverkat deras utveckling.

Ett speciellt ansvarssystem för straff av minderåriga är ett system för att underlätta återanpassningen till samhället för de unga som begått ett brott. Detta system skiljer sig från fängelsesystemet till vilket man dömer vuxna personer. Det är ovanligt att minderåriga frihetsberövas, detta sker endast i de fall den minderåriga har begått ett riktigt allvarligt brott. I dessa fall brukar interneringen vara mellan 3 och 5 år i de sydamerikanska länderna och längre i Centralamerika. I Costa Rica till exempel, kan den vara så lång som 15 år. Argentina och Bolivia är de två undantagen i Sydamerika. I Bolivia är åldern för straffmyndighet 16 år medan Argentina har dömt barn under 18 år till livstids fängelse.²

Men trots att åldern för straffmyndighet bestämts enligt olika parametrar i de i de olika latinamerikanska staterna, och trots att det handlar om ett speciellt system för att behandling, eller straff av minderåriga, är det viktigaste att fråga sig: Vad händer med ungdomarna som begått brott? Vad gör systemet för att hjälpa dessa att återanpassa sig till

² Domen av barn till livstidsstraff har gett Argentina en fällande dom i CIDH (Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter) CIDH, 2013. Comunicado de prensa, Sentencia sobre el caso Mendoza y otros vs Argentina.

http://www.corteidh.or.cr/docs/comunicados/cp_11_13_esp.pdf

samhället så att de inte begår nya brott? Finns det några goda exempel?

Denna publikation försöker inte svara på alla dessa frågor. Vi vill varken dra slutsatser eller lägga fram förslag. Istället vill vi öppna ett utrymme för reflektion och diskussion, genom dialog med de som ställs inför dessa frågor i sitt dagliga liv. Vissa i och med sin nära relation till temat, andra som arbetar brottsförebyggande, eller med social rehabilitering av de som begått brott, eller de som själva har erfarenhet av denna återanpassning.

Den första artikeln är skriven av Ilka Oliva Corado, *Maras i Centralamerika*.

Ilka analyserar problematiken utifrån sina personliga erfarenheter som guatemalansk författare och på samma gång papperslös immigrant i USA, enligt henne själv innehavare av "en hedersexamen i diskriminering och rasism". Hon intar en kritisk ställning till systemet. Det är varken kuvning eller straff som är lösningen, utan en socialpolitik inriktad på utbildning, inkludering och lika rättigheter för alla medborgare.

Patricia Duró är förutom sjuksköterska även socialpsykolog och har lång erfarenhet av att arbeta i Florencio Varela där man försöker ge ett kvalitativt bidrag till de marginaliserade slumkvarteren i denna

del av Gran Buenos Aires. I sin text, *Ungdomsbrottslighet. En blick från området.*, beskriver Patricia sitt vardagliga arbete och vad hon upplever i sin omgivning. När hon lägger fram åtgärder att vidta försäkrar hon att det är för att "ett socialt problem i nästa minut kan omvandlas till ett rättsligt problem".

Ignacio Martínez, författare och ordförande för kulturdepartementet i uruguayanska PIT-CNT³ har ett ifrågasättande som liknar Ilkas och Patricias i sin artikel *Att kuva räddar inte*. Ignacio påstår kategoriskt att det inte är att kuva och straffa som leder fram till positiva resultat, utan åtgärder för utbildning och sociala förbättringar.

Gabriela Salvini skriver sin artikel, *Utbildning som utrymme för motstånd i fångenskap*, utifrån sin roll som lärare för frihetsberövade personer. Hennes kunnande kommer av 15 års erfarenhet från detta arbete, och hon introducerar oss till det arbete som CUSAM utför tillsammans med de fängslade personerna⁴.

³ Plenario Intersindical de Trabajadores (PIT) Convención Nacional de Trabajadores (CNT) (Uruguay).

⁴ CUSAM är förkortning för San Martín universitetscentra. Det är resultatet av en

CUSAMs arbete i fångvårdssystemet är organiserat genom en deltagarprocess där de frihetsberövade personerna själva beslutar om vilken typ av arbete som ska göras utifrån sina egna intressen och personliga behov. Ännu en gång låter denna text oss dra slutsatsen att utbildning underlättar ungdomarnas omdefiniering från en person som begått ett brott till en ny person: en student.

Den sista artikeln är skriven av Martín Maduri och heter *Först och främst är vi språk*. Martín fängslades 1995 och sitter fortfarande i fängelse. Det är där han har studerat. Först avslutade han sina gymnasiestudier och tog sedan en examen i teologi och därefter ytterligare en i sociologi. I nuläget studerar han en master i samhällsvetenskap. Martín har, från sin position som frihetsberövad, deltagit i Alfabetiseringskampanjer och bidrog aktivt till startandet av CUSAM, för vilken han arbetar som lärare och forskare. När Martín talar om språket menar han att med hjälp av det kan man få kraften

ramverksöverenskommelse mellan UNSAM (San Martínuniversitetet) och SPB (Buenos Aires fängelseservice) år 2008. CUSAM utför sina utbildningsaktiviteter på högsäkerhetsavdelning N° 48 på José León Suárez, tillhörande Complejo Carcelario Conurbano Norte.

att skapa sig en ny identitet, en identitet som tar kontrollen med hjälp språket och dess användning.

Källor

CEPAL, 2008. Violencia juvenil y familiar en América Latina: agenda social y enfoques desde la inclusión.

http://observatoriodelosderechosdelaninezylaadolescencia.org/blogImages/0310CEPAL_violencia_juvenil_en_America_Latina_2008.pdf.

ONU, 1985. Reglas mínimas de las Naciones Unidas para la administración de la justicia de menores. «Reglas de Beijing»1985.

<http://www.unicef.org/panama/spanish/7972.htm>

Piscetta, Juan Pablo. 2013. Imputabilidad: cómo son juzgados los menores en Latinoamérica.

<http://www.infobae.com/2013/09/12/1508294-imputabilidad-como-son-juzgados-los-menores-latinoamerica>

Gäng i Centralamerika

Ilka Oliva Corado⁵

Att söka information om gäng och ungdomsbrottslighet kan vara likt ett dubbeleggat svärd. I de flesta texter handlar det om klassfrågor och diskriminering kring det, social status inom slummen bland ungdomar. Vilket är en liten objektivitet i dessa undersökningar som syftar till att kunna straffa "brottsklickarna". Men egentligen var, hur och varför detta fenomen har sitt ursprung i Centralamerika.

Glöm inte att det institutionaliserade våldet, grymheten som regeringen agerade i den väpnade konflikten där de attackerade länder som El Salvador och Guatemala, vilket är oacceptabelt att bortse från de sociala rensningar regeringar efter varandra har fortsatt att göra i den norra triangeln (Guatemala, El Salvador och Honduras). Gängen har fötts genom

⁵ Ilka Oliva Corado är en författare och poet från Guatemala. Hon är även idrottslärare och professionell fotbollsdomare. Hon har studerat psykologi vid San Carlos Universitet av Guatemala. För närvarande bor hon i USA som "en illegal invandrare med expertis inom diskriminering och rasism".

diskriminering av det system barn och ungdomar från slummen har att tillgå. Vilka marginaliseras av klass och rasism i samhället som resultat av ett splittrat kastsystem. De nekas möjlighet till utveckling, tillgång till formell utbildning, en balanserad kost, rekreationsområden, förnekelsen till den avgörande integrerade utvecklingen.

Vad har de barn som i de flesta fallen arbetar likt vuxna för att hjälpa till med kostnader att göra med detta? Vad händer om det inte finns en plats där de kan utveckla färdigheter, kompetenser, kreativitet, talang? Om det finns några program som fokuserar på de bristande delarna i samhället? Att barn för det mesta är ensamma eftersom deras föräldrar arbetar hela dagen? Vad gör de om det finns alkohol, droger och alla typer av faror runt hörnet? Glöm inte att de som sprider droger i ytterområden är de verkliga kriminella gäng som florerat i regeringen. "Brottsklickarna" angriper både regeringen och systemet.

Att ta upp frågan kring ungdomsvåld leder till en försiktighet, nervositet, respekt och objektivitet då det egentligen är en eftersläpning av institutionaliserat våld.

Den väsentliga frågan om patriarkatet, vilket är marginaliserat. En extrem fattigdom. Gängen föds

som ett högt rop i de marginaliserade områdena, medan resten av samhället lyssnar, ett rop på hjälp, på existens. Vårt sätt att agera och koderna är ett skydd eftersom pakten av lojalitet och vänskap är inneboende. Gängen befruktas i en kärlek till en nära person på samma nivå som en själv. De genereras av att vara rebelliska av utsatthet, därav dess styrka, deras renhet, deras solidaritet. Svaren på våldet i systemet, våldet är inte de olika gängens, det är systemet som utsätter och förtrycker. De kriminaliseras på grund av sin sociala status.

80-talet är av avgörande betydelse för uppkomsten av gäng, när den interna väpnade konflikten tvingade tusentals att emigrera för att söka tillflykt i länder som Mexiko och USA, sade Mara Salvatrucha, som föddes i slummen i Los Angeles, Kalifornien i USA. I början på 90-talet började USA deportera personer från Centralamerika och det visar på hur nya metoder i motstånd till systemet implementeras. Ett svar på institutionaliserat våld. De är stigmatiserade av deras klädsel, av tatueringar som pryder deras kroppar. Att falla i rampljuset av våldet genereras av systemet är mycket lätt när man inte har stöd från familjen, samhället och verktyg som ger omfattande utbildning.

I fånglägret kränks de mänskliga rättigheterna systematiskt. Minimiregler för behandling av fångar

inom FN:s regler bör fängelser eftersträva vissa specifikationer för att optimera rehabilitering av fångar. I tidningen pratas det om yoga och meditationsprogram i fängelserna eftersom det främjar hälsa, personlig utveckling, förbättrar beteenden och minskar återfall. Det talas om datakurser. Program som fungerar mycket bra i amerikanska fängelser men inte i Centralamerika, men inte för att de saknar de fysiska utrymmena eller materiella resurser. I fängelserna lever fångarna i en överbefolkning att det inte ens finns möjlighet att äta tre gånger om dagen. Snarare att de misshandlas, de tvingas detta i straffrättsliga åtgärder som är ansvariga för kriminella grupper som stöds väl av regeringen. Order om kidnappningar lämnar fängelset om order till människor som har alla resurser för att begå brott från straffrihet. Det finns inga statliga program för att hjälpa ungdomar att återintegreras i samhället när de lämnar fängelset. Icke-statliga organisationer är det som gör detta, söker arbetsgivare som är villiga att anställa före detta fångar. Det är viktigt att inse att olika sektioner (baserat på ålder, till exempel) har olika behov. I Guatemala behandlas kriminalvården på samma sätt för ungdomar som för vuxna.

Rehabiliteringsprogram fungerar bara på papperna. Rehabiliteringsprogram för narkotikamissbrukare ingår inte, än mindre att specifikt arbeta med varje

specifikt läkemedel. Detta måste vara avgörande för förnyelse av unga människor. Avgiftningsprogram är värdefulla eftersom de hjälper till att förhindra återfall. Psykiska hälsoprogram, kognitiv hälsa och beteende, hälsovård. Allt detta saknas inom kriminalvården i Centralamerika, där det gäller tonåringar som är fångar och behandlas som brottslingar. Att lämna ett fängelse utan rehabilitering, ställs fängelserna ansvariga till att helt förstöra livet på fångarna.

I rapporten från FN:s högkommissarie för FN:s mänskliga rättigheter om verksamheten vid hennes kontor i Guatemala 2014, konstaterar hon att: fängelsesystemet har fortsatt att möta stora utmaningar. Med en kapacitet på 6492 personer fanns 18 204 personer frihetsberövade, varav nästan hälften befann sig i häkte.

Som tidigare rapporterat. Bristen på kontroll och kriminell verksamhet av struktur som är inblandad i allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna inom och utanför fängelsesystemet kvar. Detta återspeglas i inledandet av åtal i en utredning som inleds av internationella kommissionen, mot högre tjänstemän inom fängelsesystemet, fångar (inklusive den tidigare armékaptenen Byron Lima Oliva, som avtjänar ett straff för mordet på biskop Juan Gerardi

1998) och individer för missbruk av inflytande, olaga förenings- och pengatvätt.

Utsikterna är dystra, utan ett system som fokuserar på den integrerade utvecklingen av befolkningen i de hårt drabbade sektorerna, det är osannolikt att spridningen av gäng tar stopp, dessa manipuleras av kriminella gäng som en beställning från regeringens makt och oligarki. Utan ett fängelsesystem som ger en sann rehabilitering och respekterar de mänskliga rättigheterna är det omöjligt att förhindra återfall. Barn har liten framtid av periferierna eftersom de som inte lever av svält, är då ledande av social rensning eller organiserad brottslighet. I slutet förlorar vi alla ändå som ett land, eftersom varje liv är unikt och ovärderligt.

Ungdomsbrottslighet. En vy från territoriet

Patricia Duró ⁶

Som alltid i detta land och i samband med start av valkampanjen så tas säkerhetsdebatten och en eventuell sänkning av straffmyndigs ålder upp vilket ger upphov till åsikter som kan verka oförenliga.

Förra gången det uppstod en politisk vilja att ta upp frågan i Argentina var under 2010 då i samband med ett projekt kring ungdomsrättsvården, vars mest kontroversiella inslag var fastställandet av ansvarsskyldighet för fjorton årsåldern, och som fick ett första godkännande av senaten, men som slutligen lades ner på grund av ömsesidiga anklagelser. Ur juridisk synvinkel, måste de särskilda bestämmelserna för underåriga inspireras av den internationella FN-konventionen om barnets rättigheter som hölls 1989, fastän i Latinamerika har dess genomförande varit ojämnt, i de flesta fall långt

⁶ Patricia Duró har examen som sjuksköterska och socialpsykolog. Hon arbetar för Tekniska Enheten vid Institutionen för barn- och ungdomar i Florencio Varela, Buenos Aires-Argentina.

ifrån det som varit önskvärt.

Argentina är det enda landet i regionen som har dömt minderåriga under 18 till livstids fängelse.

De sociala mediers roll

När medier rapporterar i dessa frågor har de vanligtvis redan tänt lågorna i debatten om minimiålder för straffrättsligt ansvar, då de väljer att rapportera specifika fall där de minderåriga inblandade i ett brott kallas för "brådmogna brottslingar", nyheter som sedan upprepas till leda under hela dagen.

Detta är en av många myter och det är mer än bevisat att majoriteten av brott i landet begås av ungdomar mellan 18 och 25 år, så med en tendens att sänka åldern till 17 under det senaste året, kan man tro att ett brott genomfört av en minderårig säljer mer som nyhet. Medierna för den politiska maktens opinion (verkställande makten, rättsväsendet och polisen) vid lansering av nyheter men sällan står de bakom rösterna från de sociala organisationer och ledare som arbetar med ungdomsfrågor. Detta ställningstagande genererar panik i befolkningen som anser att varje ung människa är farlig, en potentiell fiende från vilken man måste vara skydda sig från istället för att tas om hand om och ge dem

stöd.

Vi kanske tror att det är inte är ett ungdomsproblem utan ett problem för de vuxna, det är alltid en vuxen som står för vapnen.

Vi som dagligen arbetar med ungdomsfrågor förstår att frågan inte bör nå media endast när pojkarna anklagas för att ha begått ett brott och bör inte heller försvinna när de hamnar i en rättslig enhet, det finns en före och efter orsak som också borde vara en del av detta nyhetsflöde.

Argentina som ett land i Sydamerika lider också av spänningar av ett ojämlikt land.

En rundtur i vissa förortsområden i Buenos Aires ger oss en bild av denna ojämlikhet "porträtterade" i sina ungdomar.

Man finner dem i stora grupper bland förtens gatuhörn, under alla dygnets tider där de konsumerar alkohol och droger, dessa kamratgrupper har gemensamt avsaknad av stöd och kärlek från sina familjer.

De allra flesta är barn "av krisen 2001", den dag då landet exploderade i luften och som lämnade en fruktansvärd familjesplittring och sönderfall, arbetslöshet, vräkningar, problem/ undernäring, omlokalisering i slumområden (mark som tas i beslag)

utan elektricitet, inget vatten, inga sociala tjänster och glömda av alla.

Kedjan av emotionell avsaknad startar redan i moderns mage. Det är därför återhämtningen blir så svår, det är en mycket tuff underliggande berättelse om brutna förbindelser, bakom en förstörd samhällsstruktur.

Även om den sittande regeringen genomförde sedan några år ett integrationsprogram och la fram planer för utvecklingen av socialt bistånd och studier, är känslan av att ingenting är tillräckligt, att allt ännu är kvar att genomföras.

Dessa ungdomar blir föräldrar väldigt tidigt (från 13 årsåldern brukar flickor bli gravida) vilket leder till situationer av sårbarhet, våld, vanvård och övergrepp. De flesta av dessa ungdomar har aldrig sett sina föräldrar arbeta eftersom de i årtal varit beroende av en social plan för att överleva, föräldrar som ofta lämnar hemmet på grund av oförmågan att upprätthålla familjen känslomässigt och ekonomiskt, och lämnar ungdomarna mot sitt öde.

Föräldrarna är också missbrukare av *pasta base* (droger) vars konsumtion sprider sig till sina ungdomar, som också konsumerar framför sina små barn, vilket bildar en vana som därmed blir "naturlig".

I dessa sammanhang härjar våldet, situationer av missbruk, vanvård och våldsdåd i familjen, som återges i skolan, med lärare som inte maktar med att begränsa problemet.

Situationen är pervers: Ett samhällsproblem kan bli ett kriminellt problem i nästa minut.

Risikfaktorer är de föreställningar som har smiddats från generation efter generation i ogynnsamma platser, aggressionen som befunnits från barndomens misshandel som ett förhållningssätt för att interagera inom familjen (nästan det enda läget) bristande tillsyn/stöd av föräldrar, miljöpåverkan, som belönar den "framgångsrika", den enkla tillgången till vapen och avsaknaden av starka känslomässiga bindningar.

God praxis för ungdomsbrottsförebyggande

Arbeta alltid med familjer, med nätverket av länkar som varje familj har förstärkt hela sitt liv på (grannar, skolor, bekanta, nära släktingar). Uppgiften blir att komma åt de sociala banden.

Man kanske skulle kunna ha gatuansvariga i grannskapet, som kommer, vinner ungdomarnas förtroende och som kan visa andra alternativ än våld och kriminalitet.

Att arbeta med ett förstärkt program som startats och drivs av kommunen, där man inkluderar ungdomarna genom att låta deras ledare bidra och ingå i programmet via mentorskap.

Arbeta med skolprogram som främjar konfliktmedling som en form av problemlösning, installera förståelse, reflektion och kapacitet att ha tålamod från tidig ålder.

Som alltid, det stora hindret för att genomföra de bästa metoderna beror delvis på grund av bristen på utbildad rådgivande personal och brist på stöd från målgruppens familjer i denna oroliga komplexa situation men även bristen på resurser såsom hälso- och sjukvårdstöd, rådgivning, skolplatser, tillgång till yrkesutbildningsprogram, praktikplatser och

tillräckligt många stipendier för yrkesverksamma. För att öka deltagandet inom de mänskliga rättigheternas område att tänka/driva tillsammans med ungdomarna flera livsprojekt som möjliggör alternativa sätt att leva, inte som en Utmaningen är just detta och vi hoppas ha det som behövs för att nå dit.

Förtrycket rehabiliterar inte någon

Ignacio Martinez⁷

I Latinamerika har vi vittnat olika tillvägagångssätt för att få bukt med den allt växande ungdomsbrottsligheten. Många av dessa har i sak gått ut på att använda sig av undertryckande metoder, i stället för att identifiera och attackera de sociala orsakerna som ger upphov till den brottsligheten samt föreslå grundläggande utbildningsinsatser.

De som brukar föreslå och tillämpa dessa metoder är de som äger stor ekonomisk, politisk, kulturell makt och stora delar av massmedierna.

Det är därför de inte föreslår någon lösning som innebär utbildning och ger de sämst lottade i samhället jämställda villkor för det. Detta skulle innebära att de rika och mäktiga skulle få dela med sig av sina rikedomar och sin makt till förmån för allmänheten i landet och i synnerhet för de extremt fattiga delarna av den.

⁷ Ignacio Martinez är författare och ordförande i Kulturavdelningen på fackföreningarnas PIT-CNT (landsorganisationen i Uruguay).

Dessa lösningar skulle få betona bättre arbetstillfällen till värdigt arbete med bättre löner, bättre bostadslösningar, mera utbildning, mera bildande fritidssysselsättning, mera idrott och mera arbete med ungdomarnas familjer i deras egna bostadsområden.

Det är faktiskt så att olika framgångsrika insatser genomförda i Uruguay genom samarbete mellan myndigheter och samhällsorganisationer så som fackföreningar och arbetsgivarföreningar har bekräftat att andra vägar än förtrycket är de mest lämpade i sammanhanget.

Att erbjuda varaktigt och värdigt arbete, attraktiva, lockande utbildningar, arbeta med familjerna och den sociala omgivningen verkar vara vägen till en stabil rehabilitering och social anpassning för dessa ungdomar.

I Uruguay, i en folkomröstning genomförd den 26 oktober 2014 har dess befolkning visat bestämt att de inte vill att bestraffningsåldern som ska ge fängelse ska sänkas från 18 till 16 år.

Landet har redan en Barn -och ungdomslag som reglerar bestraffningen av brott som minderåriga (under 18 år) har begått.

Lagen syftar uttryckligen på brottsligt agerande eller brist på agerande där den minderårige har varit huvudperson eller medhjälpare, som upptas i Strafflagen och andra speciella liknande lagar.

Lagen beskriver i detalj även det som anses vara mycket allvarliga skador och allt annat brottsligt agerande eller brist på agerande som i Strafflagen ger lägst sex års fängelse och maximalt tolv års fängelse.

Dra lärdom från andra erfarenheter

Länderna som har ungdom som begår brott från tidig ålder har inte kommit någonvar med förtrycks-metoder. Konflikterna ungdomar emellan har ökat. Problemen har lösts däremot med utbildnings-åtgärder och sociala förbättringar.

Låt oss se:

I Latinamerika är genomsnittsåldern för de som blir föremål för bestraffningar enligt Barn -och ungdomslagen 12 år. I Europa är genomsnittet 14 år. Men i båda världsdelar gäller inte Strafflagen för vuxna före 18 års ålder.

I alla fall handlar det alltid om att tillämpa på barn och ungdomar olika modeller av bestraffnings-regelverk, hänsyn tagen till de låga åldrarna. Som vi nämnde

ovan, i Uruguay heter detta regelverk Barn -och ungdomslagen.

Vad händer om vi behandlar ungdomar som vuxna?

Att döma och bestraffa ungdomar som om de vore vuxna har för effekt att de hamnar mycket lättare i händerna på brottskretsarna och samtidigt ger upp alla försök att återvända till samhället.

Om genom lagstiftning sänker man åldern för övergången från ungdom till vuxen i Strafflagen från 18 år till 17 eller 16 år och därefter sätter man de i vuxenfängelser, dömer man de även till ett miserabelt liv framöver.

Att sänka ungdomarnas ålder för att bli bestraffade enligt Strafflagen till vuxna blir ett sätt att bestraffa alla ungdomar. Vid folkomröstningen 2014 var bara 5,9 % av ungdomarna mellan 16 och 18 år som hade begått brott. Idag är den procenten mindre.

Procenten kan i för sig öka eller minska marginellt men det som blir slående är att hela 94,1 % av ungdomarna, som sköter sig till vardags, skulle drabbas hårt av ålderssänkningen. Minsta snedsteg och man kan hamna i fängelset.

Anmärkningsvärt är att de som förespråkade ålderssänkningen kom aldrig med lösningar gällande de 13,709 anmälan om våld mot kvinnor i hemmet som resulterade i 32 mördade kvinnor år 2009, eller de 22,748 trafikolyckor som också är våld och resulterade i 467 olycksdrabbade, eller de 548 självmordsfall, som exempel från den nära förflutna.

I en enkät om brottsvåld genomförd 2010 svarade 79,1 % av de tillfrågade att de inte hade utsatts för det under de senaste 12 månaderna. Av den 20,9 % som svarade att de hade blivit utsatta för brottsvåld, 49,4 % drabbades av det i hemmet och inte på gatan. Så, vad pratar vi om när vi pratar om ungdomsbrottslighet?

Sanningen är att på inte någon rockkonsert eller liknande event förekommer våld. I Uruguay finns ca 260,000 ungdomar mellan åldrarna 13 till 18 år. Av dessa är 1,000 involverade på något sätt i lagöverträdelser och av dessa är 600 stycken frihetsberövade. Ska 600 ungdomar som förvisso kan rehabiliteras genom olika sociala åtgärder berättiga att 260,000 andra riskerar att behandlas som vuxna och bestraffas därefter? Vilken tur att folket sa nej till detta.

Det som förstör vara ungdomar är uteslutningen från det formella utbildningssystemet, bostads-

segregeringen som utvisar dem till slumområden, saknaden av attraktiva utbildningslösningar som främjar deras deltagande, det sexuella utnyttjandet av dem, våldet i hemmet, narkotikahandeln och de medvetna eller undermedvetna budskapen från massmedierna som visar de mest miserabla sidor av livet d v s konsumismen, ytligheten, manschauvinismen, med andra ord, de mest dumma sidor.

Förtrycket löser ingenting

Om ungdomen blir utdömd att leva med förtryckets hot över sig, med inskränkt frihet och försämrad livskvalitet, så blir en sådan lösning inte värt något. Det blir som Damokles svärd som tillför bara terrorstämning, misstro, otrygghet i syfte att härska.

Vi måste fråga oss:

Vad ska vi göra av våldet i hemmet? Ett gissel som sker uteslutande inomhus.

Vad ska vi göra av alla som till vardags misshandlar, gapar glåpord, ljuger och på så sätt skapar våldsamma ungdomar?

Vad ska vi göra av med alla tv-program som fördömar, vilseleder och ständigt uppmanar till våld?

Vad ska vi göra av våldet inom idrotten, som ofta vissa klubbledningar, vissa supportergrupper, vissa föräldrar och vissa sportjournalister hetsar till?

Vad ska vi göra av det sättet som brott – och vålds journalistik behandlar nyheterna och vinklar dem med morbida skildringar som resulterar i hets till våld?

Vad ska vi göra av narkotikahandeln?

Vad ska vi göra av alkoholismen?

Vad ska vi göra av alla olika krigshärdar, alla krig som startas ”i förebyggande syfte”, alla ”vid sidan om”-skador och alla barn, kvinnor och äldre som mördas i fredens och Guds namn?

I sitt Evangelium, kap. 7, vers 15 säger Sankt Matteus: ”Akta er för de falska profeterna, som kommer till er ikläda fårakläder, men invärtes är glupska vargar.”

Alla vi bär ansvaret. Resultatet hänger ihop med vad samhället gör av saken.

Jag citerar på nytt Matteus kap. 7, vers 17 som redan för två tusen år sen varnade oss:

”Så bär vart och ett gott träd god frukt, men ett dåligt träd bär ond frukt.”

Dilemmat är då vilken sorts träd vi ska plantera.

Utbildning som ett verktyg för att härda ut tiden i fängelset

Gabriela Salvani⁸

Universidad Nacional de San Martín/CUSAM

Vårt universitet utvecklar olika verksamheter med syftet att stärka bandet med hela samhället och med dem som direkt eller indirekt påverkas i sårbara situationer. Specifikt i det här fallet refererar vi till personer som berövats sin frihet och sina familjer, och som i majoriteten av fallen bor i utkanten av de norra förorternas fängelsekomplex. Inom denna ram utvecklar man handlingslinjer, som i sin tur omvandlas till konkreta handlingar. Idag tillåts vi att uttala oss om några av de framsteg som uppnåtts av innovativa erfarenheter inom utbildning i sammanhang av frihetsberövande, samt nya

⁸ Gabriela Salvani är lärare i mänskliga rättigheter och demokratisering i Latinamerika(UNSAM/CIEP). Specialist i läsande, skrivande och utbildning (FLASCO). Hon har avlagt examen i språkdidaktik och litteratur (UNSAM) och är lärare i språk, litteratur och latin. Sedan 2000 undervisar hon interner i fängelset.

utmaningar som väntar i och med nya frågetecken.

Från och med år 2008 och efter det att ett ramavtal undertecknades mellan universitetet och SPB, startar man igång San Martins universitetscenter i de norra förorternas fängelsekomplex, närmare bestämt i enhet 48, José León Suárez, vilket är en enhet med maximal säkerhet.

Detta förslag om att "ta universitetet bakom murarna" (även om det inte var något nytt i vårt land) hade och har fortfarande några särskiljande element som sammanfattas i de fyra punkter som följer:

- I den tidigare nämnda fängelseenheten(enhet 48) fanns inte (inte heller under tre år) varken grundskola eller gymnasieskola.
- Universitetets närvaro och efterföljande akademiskt erbjudande var en fordran och begärd av en grupp med frihetsberövade personer.
- Både läroplanen för en filosofie kandidat examen i sociologi, liksom yrkesutbildningarna och de konstnärligt orienterade workshoppen, föreskriver att fångar och SPB-anslagna studerar tillsammans. Alla aktiviteter kräver närvaro och är av blandad karaktär.

- De här besluten(valet av studieprogram, så som möjligheten att öppna erbjudandet till SPB) föreslogs av fångarna och har kommits överens med universitetet.

Processen för att organisera universitetets utrymme tog ungefär sex månader, och under denna tid gjorde vissa medlemmar från CUSAMs lag besök på enheten för samtal och "*rondas de mate*"⁹ med dem potentiella studenterna och "grundare" av centret. Studentcentrat Azucena Villaflor började ta form och även idén att åtfölja studieprogrammet med workshops som ett komplement i kursplanen. Enheten räknade då, med ett oanvänt utrymme för konstruktion som ursprungligen var avsett för en lantbruksskola men som aldrig använts, bland annat för att fängelset är byggt vid en deponeringsavläggning och det som produceras i den jorden liksom vattnet från denna region är inte att föredra som mänsklig konsumtion.

I detta sammanhang, uppkomsten av detta projekt och den efterföljande erfarenheten av uppstarten, tillät oss att se en glimt av, upptäcka och verkligen

⁹ I Sydamerika dricker man "mate", en uppiggande dryck framställd av växten *yerba mate*. Att dricka mate är en social aktivitet, man träffas och dricker mate tillsammans medan man samtalar.

förstå potentialen hos dessa elever. Frihetsberövade som bygger upp denna nya läroinstans och som i viss mån definierar vår roll som komponent och nödvändig i en särskilt svår och komplicerad medling. Det är så att vi lärare som jobbar i sammanhanget, särskilt på anstalten, vi är inte "skapare" eller "designers" av dessa ämnesstudentinterner, men visst kan vi följa en resa, en genomresa vars start finns i dem själva, i sitt eget inre. Michel Petitts ord: "Det handlar om att öppna ett utrymme för manövrar där man kan se att det finns en annan värld, ett annat möjligt sätt" och vi tillägger att detta nya sätt utmanar både studenter såsom lärare. I denna mening har universitetet, workshoppen och utrymmet för läskunnighet i fängelset, möjligheten att skapa starka effekter, lika oväntade, om de har kapaciteten att inte stänga in vad som förtrycker, om dessa lärar-medlare kan ledsaga och föreslå andra vägar än just den paranoiska inspärningslogiken som dessa individer känner till och lever i till vardags.

Så från början tänkte vi på denna nya läroinstans som en generator till och från praktiken, en kritisk blick som omstrukturerade redan installerade praxis, baserade på designade, utformade och evaluerade studieprogram, motsvarande den kanoniska rätten om att dem är korrekta och användbara för att "upprätthålla och legitimera status quo" enligt

definitionen av Peter Mc Laren. Så för att sätta i centrum och ha internernas berättelser, deras önskemål, förslag och krav som grundtanke, börjar vi med att bygga vidare på idén att "den som utvecklas i klassrummet i och med läsande och skrivande, nödvändigt och oundvikligt växer denne och tar till sig en annan mening av verkligheten, förlusten av friheten, fängelset och fångekompanjonen", och nästan alltid överträffar det oss i vår lärarroll. Eftersom fängelset dyker upp som den första möjliga förekomsten av skolgång i majoriteten av fallen, med tillgång till de då, kränkta rättigheterna eller åtminstone möjligheten att begära dem. Förmodligen vid frigöring och återvändning till sin gamla omgivning, på nytt igen, kommer dem inte ha tillgång till biblioteken, lärarna eller universiteten. Därför att dessa mycket institutionaliserade utrymmen omvandlas återigen till ställen som är "tabu". Av denna anledning förstod vi att i fångenskapet har vi befogenheten och möjligheten att bryta det här mönstret. Att effektivt installera universitetet innanför murarna betydde och betyder än idag mycket mer är att plugga och klara skolämnen.

Vi upptäckte att vissa fångar hade erfarenhet av hantering av bibliotek, andra kände till och bad om teatertexter, en del var intresserade av sociala frågor och livshistorier medan vissa ville lära sig vad som helst, men det fanns en gemensam nämnare i denna

mångfald: alla ville läsa, och dem hittade ett uthållighetssätt i och med möjligheten att läsa, skriva och plugga. Ett sätt att uppnå fördelar till sina rättsprocesser, det är sant men även ett sätt att försvara(i vissa fall) och återuppbygga(i andra) en förstörd identifikation orsakad av våld i fängelset och/eller våld som har funnits i deras liv från tidig ålder.

Var det då möjligt att tro att läsningen, skrivandet och pedagogiska aktiviteter kunde ge verktyg och låna ut ord för att producera nya innebörder? Ord som, baserat på studenternas egna upplevelser, tjänar till att namnge världen som omger dem och ger dem verktyg för att tänka på hur dem ställer sig till sig själva, till andra, och fram för allt hur dem ställer sig till omvärlden som väntar och som inte alltid tar emot och som många gånger inte tolererar dem. Ska vi ta risken? Är det legitimt att jobba med alla typer av texter i fängelset? Vilket innehåll och texter bör eller borde läraren välja när det är dags att tänka på sina internstudenter? Varför och vad ska man undervisa i en kontext om inspärning? Och om man går ännu längre. Utbildning i fångenskap, läsandet och skrivandet kan det betyda att det medför ett uppror? Nej. I sådant fall, orsakerna till en liknande skrivelse, bör sökas i dålig behandling, uppstapling, missbruk, brist på svar eller ankomsten av sena svar från domstolen eller dåligt utbildade fångvaktare, bara för

att nämna några.

Trots det, utmaningen presenterad. Den omedelbara närheten att finna oss tillrätta i ett absolut nytt utrymme, och vissheten om att vi påbörjade ett projekt som går mot strömmen för teorierna av åter socialisering, rehabilitering och återanpassning etc. Och istället, positionerade vi oss för ett projekt, i grunderna formulerat av frihetsberövade personer, som innerligt bad om något nytt, som visade och avgränsade ett utforskat territorium, där vissa ämnen viftar med sina armar och avslöjar sin närvaro, precis som skeppsbrutna personer observeras från himlen, förstärkte övertygelsen otvivelaktigt om att klassrummet skulle vara utgångspunkten för ett möte mellan skilda världar som där strålar samman och strävar mot samma mål: Villan "Las ranas". La Carcova, el Barrio 8 de mayo, La Cava, den intellektuella bildningen hos lärarna(många av dem är doktorerade i Frankrike), CEASMEs landskap, SPBs personal, murarna, gallerna, taggtråden.

Vad förväntades av oss? Vad var vi villiga att ge? Vilka var gränserna?

Några av de hittills föreslagna frågorna, var att hitta svar i vardagspraxis som i sin tur öppnade upp för nya. Samtalen, workshops och lektionerna började

visa dem första resultaten och långsamt utvecklade vi ett band som tillät att dem börjar tala själva, emellertid i dem här skildringarna var dem "dem var" beroende på inspärningssituation. Vi förstod då att uppgiften var mer krävande och borde ha varit mer djupgående.

Utbildningen, universitetet frambringade inte ett "utrymme av frihet" men som visst förstärkte ett utrymme av uthållighet gentemot inspärning, vilket gjorde det möjligt för dem att uthärda, att erkännas som grupp, att acceptera den andre från ett annat perspektiv. Detta positionerade oss som lärare i ett tydligt perspektiv. "när vi utvecklar undervisningsmetoder i mycket komplexa situationer står vi inför det omöjliga i detta tillvägagångssätt om det inte görs av enheter som går utöver de traditionella institutionella organen" enligt uppgifter från Mario Zerbino, och vi förutsatte vilka som startade detta experiment.

Man var tvungen att göra mer efterforskning, söka efter, kämpa, läsa, skriva och studera, tills man nådde ytan på orsakerna som driver igång och stimulerar ett "göra" för att konstruera något nytt i fångelset, från själva inspärningen, genomföra interventioner, komma till insikt med de sociala och institutionella dimensionerna av problemet. Förhindra en minskning av densamma till enskilda

bestämningar, eller mot redan etablerade motiv eller oöverkomliga sådana, som den sociala ojämlikheten, försummelsen, barnmisshandel, orättvisan etc. som endast tendera att det installeras i subjekten (studenter och lärare) den paralyserande idén om ojusterbara mål och verkligheter.

Av de första erfarenheterna, bestämde vi oss för att utveckla en interventionslogik och från institutionen (universitetet) arbeta effektivt i kritiska lärandesituationer, där tiderna och behoven var andra. Varje utrymme växte med en student-referens, man genomför möten för att komma överens om beslut. Studenterna registreras direkt i datasystemet och det här medför/innebär att dem är universitetsstudenter på distans/utan specifikt lärosäte, det här möjliggör att dem inte förlorar ett år för att återhämta sin frihet och att dem som kommer ut tillfälligt kan studera på campus. Assistanstjänster och andra organisatoriska ärenden löses inom universitetsvärlden, utan inblandning av SPB. Agenterna som deltar vid centret gör det som studenter. I alla bemärkelser, i lokalerna råder "universitetets autonomi"

Efter fyra år uppstod dessa:

Filosofie kandidat examen i sociologi, för närvarande med fem årskullar. Femton workshops med konstnärlig bildning och yrkesutbildning (läs-

kunnighet, teater, poesi, muntlig berättelse, kriminologi, akademisk skrift, musik, bokbinderi, återvinnande av datorutrustning, konditori och radio bland annat). Aktiviteter som ungefär 120 studenter är involverade i.

Vi uppnådde öppningen av universitetspaviljongen (nummer 12 i UP-48) utrustat med bibliotek, studierum och möblerat kök. Dessutom gör vi framsteg med studenternas deltagande i akademiska konferenser och kongresser, samt ett aktivt deltagande av studenterna som helhet i arbetet med förslaget om att ändra lagen 12,256 av Buenos Aires straffverkställande (Art. 88 och 89, med hänvisning till arbetet och ersättningar)

Avancerade studenter införlivades som "lärarassistenter" och dem publicerar artiklar skrivna av sociologi-studenter i specialiserade tidningar. Vi startade workshops i enhet 47 där häktade kvinnor sitter. Några av dessa personer som har släppts efter att ha avtjänat sina straff, studerar och jobbar idag i olika delar av universitetet. De är våra kamrater, våra kollegor.

Vad skulle ha hänt om dessa personer inte hade ifrågasatt deras nutid och framtid? Om dem inte hade inlett en dialog med utsidan, och om universitetet inte hade erbjudit sig som samarbetspartner? Vad hade

hänt om dem inte hade hittat ett annat sätt att säga det på, annorlunda mot skrik, mot slag, mot våld och om vi inte hade kunnat eller velat pröva nya svar och förslag. Om vi som institution inte hade kunnat överge tryggheten för att möta frågan och anta utmaningen. Det som bjuder in oss och ibland driver oss till det möjliga, till våra egna möjligheter att omstrukturera oss, att riva komfortzonen vi är i för att se på världen på ett annat sätt. Och för att citera Jerome Bruner: "Det gör att vi kan börja diskutera om livet borde vara såhär"

Framför allt är vi språket

Martín Maduri ¹⁰

"Sätt er ner pojke" (universitetsprofessorn ber sin nya student sätta sig i det klassrum som fungerar inne i fängelset, full av vakter och fångar, varav pojken väljer att sätta sig längst bak i rummet) "Det finns två saker som ni behöver förstå i detta skede och det första är att det inte finns några fångar eller fängelsevakter, oavsett de kläder man bär och de stängsel som omger oss, i detta utrymme är ni studenter. För det andra, jag ska undervisa er om kriminologi och straffets historia, hur det växte med utvecklingen av det moderna samhället tills det förvandlades till en insamlingsplats av människor där man inte ens begär en återhämtning och förståelse av brottet och dess innebörd och konsekvenser, utan där man istället väljer det symboliska kroppsliga straffet (dock inte av fången), vilket är ett billigare och säkrare sätt att tilldela ett straff och undanröja det

¹⁰ Ariel Martin Maduri, har en högskoleexamen i teologi och en annan i sociologi. Han är del av den forskargrupp som arbetar med CUSAM. För närvarande studerar han en Master of Social Sciences. Han sitter fängslad sedan 1995.

som av samhället anses vara ett tecken på anomiskt beteende.

Denna berättelse skrevs för fem vintrar sedan i en advokats kriminologiska verkstad ("förbittrad av sin titel, bortförd från försvarsrollen och instängd i sin utbildarroll i en sluten anstalt") i fängelset nummer 48 i San Martin, utifrån en verklig utmaning inte bara för honom utan också utifrån vad universitetsundervisningen innebar inne i ett fängelse. Dr. Nogueira har ett väldigt komplicerat arbete, hans studenter är bestraffade av de nyliberala politiska mutationerna, som kan sammanfattas av en utplåning av det ekonomiska stödet, det minskade sociala stödet och det förstärkta straffrättsliga systemet, följderna av den vilda kapitalism som drabbade vår region och skapade ett nytt fängelse och med det konsekvenserna; vars studenter, bär i sitt skin Foucaults mikrofysik, har de Lombrosianiska dragen av att vara födda till brottslingar och en märkning av det Marxistiska "lumpe" stämplet ("lumpe" är ett slanguttryck för utstött).

Dessa konvergerande eller teoretiska dialoger som skapas i fängelset, väver fram olika dikotomiska identiteter, negativa, förvirrade, mystiska, känslolösa, mellan det som sägs och vad som egentligen är. "Foucault bor ovanför min säng" upprepade en rollfigur i berättelsen, "om det vore för

Lombroso hade de tänt eld på mig för länge sedan- att jag saknar tänder och kan stå upp är tillräckligt för att denne ska fördöma mig för livet, ” och Marx kom aldrig på platsen för denna nya person som växer fram i motgången, i kaoset, i språket”. Ovanför de människor som utgör detta heterogena universum föds ett specifikt språk, behövande, nykonstruerat.

Långt ifrån en retorisk figur är innehållet i uttrycket "Framför allt är vi språket" laddad med kraftfulla betydelser, där vi går tillbaks till början av skrivelsen av aposteln Johannes, "I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och ordet var Gud. Detta var i begynnelsen hos Gud. Allt gjordes av honom, och utan honom ingenting som har gjorts, gjordes ". Kapitel 1 vers 1-3 ur Johannes Evangeliet, i Bibeln (oavsett den katolska eller den protestantiska versionen). Den kristna tron förkunnar att ordet Kristus, blev kött och tro och styrka, styrka och kraft; att det var en del av upplösningen av det romerska riket, från öst till väst, från och med Constantine eran.

En undersökning utifrån dessa aspekter (i språket) avslöjar centrala delar i det ljusa och mörka mänskliga tillståndet. Det tillåter ett nytänkt av villkoren om densiteten, potensen, begränsningar och risker inom den vardagliga interaktionen för en människa som sitter fängslad. Detta är ett dialogtillstånd av vilka vi är, var vi står och vad vi

bygger kräver alltid en ansträngning för att hitta orden som ska nå den andra utan att hen känner sig utanför, invaderad, och på så sätt kunna starta ett flöde av ord för att möjliggöra utvecklingen av ett gemensamt språk som förenar oss, ett språk som ger möjlighet och mening till en viss gemenskap, ett vanligt tillstånd, och bort från de kategorier som används idag. Bryta med den kända retoriken, och ta itu med det nya och okända i dialogen. Att nå varandra i detta språk placerar oss som bärare av sinnen, öppnar vägen för frågorna utan begränsningar, utan etiketter, genom upptäckten av ett gemensamt språk.

Dr. Nogueira fortsätter att bygga vidare på detta område om ett nytt språk, öppnar en form av intern kommunikation, vad de säger och vad vi är. När man tänker på en dialog som gör det möjligt för oss att vara vem vi är, eller vilka vi skulle vilja vara, bryter han stigman att det ska komma utifrån. Vi är språket, framför allt, som gör det möjligt för oss att reflektera över våra steg. Vi är vad vi bygger, vägar av hat och bitterhet, i en steril och skuggig jord. Men att det är språket och dess artikulerade former som ger individen som lär sig detta språk, makten att ta denna roll och bli ansvarig för språket, som sitt sätt att artikulera utåt. Därför, och framförallt, så är vi språket.

**Med denna publikation
syftar LatiCe till att synliggöra,
Ungdomsbrottslighet,
likaså att fokusera
på goda exempel
vad gäller förebyggande
åtgärder och rehabilitering.**